



Sendes bare som e-post
Justis-og politidepartementet
v/ Lovavdelingen
lovavdelingen@jd.dep.no

NORGES JURISTFORBUND

Den norske Dommerforening

Dato: 28. februar 2011

Deres ref. 201003640 ES AIK/BI/bj

Høring – etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling

Det vises til departementets høringsbrev 1. desember 2010 i nevnte sak, med høringsfrist 1. mars 2011. Den norske Dommerforening har følgende merknader:

Det fremgår av høringsnotatet at det har funnet sted en økning i antall pågrepne som sitter i politiarrest utover den grensen på to døgn som er fastsatt i forskrift om bruk av politiarrest 30. juni 2006 nr. 749. Departementet knytter utviklingen til utvidelsen av fremstillingsfristen i straffeprosessloven § 183 første ledd (lov 28. juni 2002 nr. 55, i kraft 1. juli 2006).

Bruken av politiarrest i Norge er gjentatte ganger tatt opp av blant andre FNs torturkomité, Europarådets torturforebyggingskomité og Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Dommerforeningen legger til grunn at man gjennom administrative, praktiske, økonomiske og lovgivningsmessige tiltak arbeider for å fjerne grunnlaget for kritikk.

Dommerforeningen ser med bekymring på den sammenhengen det i praksis nå later til å være mellom fristen for fremstilling og varigheten av politiarrest. Departementet antar at færre vil sitte i politiarrest utover to døgn dersom fremstillingsfristen reduseres fra tre til to dager. Det er etter Dommerforeningens syn god dekning for en slik antakelse i det materialet som danner basis for departementets forslag.

Departementet legger til grunn at den gjeldende fristen på tre dager er forenlig med kravet om fremstilling "straks" i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 5 nr. 3 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 9 nr. 3. Det gis i høringsnotatet samtidig uttrykk for at fristen "ligger tett opp til grensen for hva som er akseptabelt etter menneskerettighetene" (side 26). Etter Dommerforeningens syn vil en forkortet fremstillingsfrist bedre avspeile den pågrepnes rett til å bli fremstilt "straks". Man vil også i mindre utstrekning risikere at overholdelse av lovens lengstefrist for fremstilling, i konkrete tilfeller, viser seg å likevel ikke være raskt nok i forhold til konvensjonenes krav.

Dommerforeningen minner om at spørsmålet om hva som er tilstrekkelig rask fremstilling beror på omstendighetene i den enkelte sak. Det er derfor helt sentralt at det fremdeles fremgår klart av loven – og understrekes i forarbeidene – at to dager er en maksimumsfrist; hovedregelen er at fremstilling skal skje snarest mulig.

Da man i 2002 vedtok en utvidet fremstillingsfrist på tre dager, var man opptatt av å redusere behovet for fengslinger grunnet bevisforspillelsesfare. Man antok dessuten at lengre tid til etterforskning før fremstilling kunne føre til at selve mistanken falt bort, og



NORGES JURISTFORBUND

www.juristforbundet.no

Den norske Dommerforening

at bedre opplyste fengslingssaker kunne gi grunnlag for mer inngående og reell domstolsprøving og kortere fengslingsfrister. Det vises til Ot.prp. nr. 66 (2001-2002) punkt 4.1.7.1, som også er omtalt i punkt 2 i høringsnotatet. Dette er hensyn som etter Dommerforeningens syn fremdeles har vekt, men som et godt stykke på vei kan ivaretas også med en noe kortere frist. Også etter at det foreligger fengslingskjennelse forutsettes at trykket i etterforskningen opprettholdes, og at det skjer en fortløpende vurdering av grunnlaget for fengsling.

Lovens vilkår for pågrepelse og fengsling er de samme, også når det gjelder kravet til mistanke. En kortere frist må antas å styrke fokus på disse beviskravene allerede ved pågrepet. Dermed reduseres risikoen for at noen frihetsberøves uten det nødvendige lovmessige grunnlag. Uhjemlet frihetsberøvelse rammes av Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 5 nr. 1 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 9 nr. 1.

Dommerforeningen støtter på denne bakgrunn forslaget om å redusere fremstillingsfristen til to dager. En er også enig i at maksimumsfristen bør være tre dager i forbindelse med helger og helligdager, jf. høringsnotatet punkt 4.5. Det forutsettes at sistnevnte utvidelse blir uten betydning for spørsmålet om overføring fra politiarrest til fengsel.

Departementet er avslutningsvis i høringsnotatet inne på de økonomiske og administrative konsekvenser av å gjennomføre forslaget om forkortet fremstillingsfrist. Dommerforeningen påpeker at endringen – om den skal virke etter intensjonene – nødvendigvis vil medføre merarbeid for domstolene, blant annet i form av flere fengslingsmøter og et høyere antall fengslingsmøter på lørdager. Det vil også bli behov for å sette rett enkelte helligdager.

Høringsnotatet inneholder ingen analyse av ressursbehovet. Det foretas heller ikke noen nyansering med hensyn til hvilke domstoler som i særlig grad vil måtte ta den økte belastningen. Det er bare tingrettene i Oslo, Bergen og Trondheim som har en etablert ordning med beredskapsvakt på lørdager. Andre domstoler har etablert beredskap lørdager ved jul, nyttår, påske og pinse.

Departementet legger i høringsnotatet til grunn at den økte belastning på blant annet domstolene kan fanges opp av gjeldende budsjettammer. Premissene i høringsnotatet gir ikke dekning for en slik konklusjon. Budsjettsituasjonen for norske domstoler er meget stram. Dommerforeningen understreker at ressursbehovet ved endringer må analyseres og synliggjøres. Skal slike endringer kunne gjennomføres, forutsettes dessuten at et økt ressursbehov avspeiler seg i budsjettildelingene til domstolene.

Med hilsen
Den norske Dommerforening

Håvard Holm
leder

Den norske Dommerforening/styreleder, lagdommer Håvard Holm, Borgarting lagmannsrett,
Postboks 8017 Dep, 0030 Oslo. Telefon 21 55 82 17, mobil 92 63 80 42 – havard.holm@domstol.no